

NA SVEUČILIŠTU U ZAGREBU PROMOVIRANA NOVA KNJIGA

PRIPREMIO:
Nikola Mrvac

Digitalna transformacija: Novi pristupi i izazovi u obrazovanju

Iz tiska izišla je knjiga **DIGITALNA TRANSFORMACIJA: Novi pristupi i izazovi u obrazovanju**, čiji su autori doc. dr. sc. Sandra Kučina Softić, doc. dr. sc. Marko Odak i prof. emer. dr. sc. Jadranka Lasić Lazić

Promocija knjige održana je 21. siječnja 2022. u auli Sveučilišta u Zagrebu, a knjigu su predstavili rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damir Boras, rektor Sveučilišta Sjever prof. dr. sc. Marin Milković, dekan Grafičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Nikola Mrvac i prorektor za nastavu Sveučilišta Sjever prof. dr. sc. Vlado Tropša.

Rektor Boras istaknuo je to da knjiga kroz sedam poglavlja, od institucijskih strategija do trendova i smjerova daljnjega razvoja, odgovara na pitanje kako uspješno provesti digitalnu transformaciju obrazovanja. "Uloga nastavnika u obrazovnome procesu podržanom tehnologijom zahtjevnija je nego prije, što kao jedan od prioriteta postavlja usavršavanje nastavnika u digitalnim kompetencijama, a koje nije moguće bez institucionalne podrške", dodao je Boras.

Rektor Milković istaknuo je to da knjiga otvara nove poglede na obrazovanje u digitalnome dobu. Posvećena je promjenama koje se događaju i pitanjima kako se s njima nosi obrazovni proces, posebno nastavnici kao glavni mentori toga procesa.

Kroz pregledna poglavlja autori otvaraju mnoga pitanja i nude odgovore kroz primjere iz sveučilišne prakse, znanstvena istraživanja i aktualne europske dokumente vezane uz tehnologiju u obrazovanju. "Vrijednost je knjige u tome što je došla baš u pravo vrijeme, pravi trenutak, s obzirom na uvjete i specifične okolnosti u kojima naše društvo funkcionira danas. Svaki se dan iznova propituju svi segmenti rada na daljinu, propituju se kompetencije nastavnika, (ne)zainteresiranost studenata, sama kvaliteta poučavanja na daljinu. Zbog toga je ova

knjiga putokaz institucijskih strategija za budućnost", kazao je Milković.

Knjiga je rezultat suradnje triju sveučilišta – Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta Sjever i Sveučilišta u Mostaru, a knjigu su recenzirali rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damir Boras i dekan Grafičkog fakulteta i predsjednik Povjerenstva za e-učenje i internetske servise Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Nikola Mrvac. Nakladnik je Sveučilište Sjever. Knjiga je dostupna kao e-knjiga u otvorenome pristupu na mrežnim stranicama Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Sjever.

Što je digitalna transformacija?

Transformacija znači općenito preobrazbu, pretvorbu. Ni jedna se preobrazba ne događa odjednom, to je uvijek proces koji ima vrijeme trajanja. Digitalna transformacija uključuje digitalnu tehnologiju i pojedince: nije dovoljno samo uvesti digitalnu tehnologiju u poslovanje, važno je i educirati zaposlenike. Zato digitalna transformacija uključuje promjenu svih oblika poslovanja i procesa u kojima su zaposlenici organizacije u interakciji sa svojim korisnicima.

Svakako treba razlikovati digitizaciju analognih informacija u digitalne i digitalizaciju procesa od digitalne transformacije. Digitalna transformacija potpuno je drugačija, složenija je i utjecajnija. Početkom 2020. svijet se suočio s pandemijom bolesti COVID-19 koja je preko noći promijenila način na koji živimo, radimo, učimo. Pandemija je donijela mnoge izazove u sve dijelove društva, posebno u obrazovanje. Na pandemiju se može gledati i kao na katalizator potencijalne digitalne transformacije društva.

Bez tehnologija čovjekov život bio bi puno teži ili danas gotovo nezamisliv. Tehnologije se koriste u društvu i gospodarstvu, a to znači da tehnologija mijenja i načine rada, učenja i komuniciranja te otvara brži pristup informacijama. Internetom i društvenim mrežama sve se više koriste sve skupine građana. Međutim, uvelike se razlikuje način na koji se građani koriste tim tehnologijama i u koje svrhe.

Ljudi s nedovoljnim ICT kompetencijama sve više su isključeni iz poslovnih i životnih mogućnosti koje danas pruža društvo. Podjele ICT kompetencija stvaraju i jaz unutar društvene i ekonomske podjele. Digitalna ekonomija zahtijeva i takva znanja za radna mjesta, inovacije i rast. Jačanje tehnološkoga i digitalnoga ima snažan utjecaj na tržište rada i vrstu vještina potrebnih u društvu i gospodarstvu. Zato je integracija tehnologija u obrazovanje vrlo važna.

Pri tome je važno poticati digitalnu kulturu koja potiče inovativnost i poduzetništvo te razviti digitalnu strategiju ustanove. U zadnje vrijeme sve se više govori o tome da je digitalna transformacija sve važnija za uspjeh visokoga obrazovanja i da će njezina važnost još više rasti. Inovativno visoko učilište razumije, istražuje i promovira nove načine rada sa snažnom vizijom fokusiranom na digitalno. Pri tome se osnovna misija sveučilišta ne mijenja da bi se postigla dugotrajna transformacija, no potrebno je biti spreman na nove načine promišljanja o tome kako budućnost obrazovanja treba izgledati.

Koji je doprinos knjige *Digitalna transformacija*?

Recenzenti navode da knjiga otvara nove poglede na obrazovanje u digitalnome dobu i odgovara na pitanje kako provesti uspješnu digitalnu transformaciju u obrazovanju. Posvećena je promjenama koje se događaju i pitanjima kako se s njima nosi

obrazovni proces, posebno nastavnici kao glavni mentori toga procesa. Sadržajem koji je aktualan, na pojedinim mjestima i polemičan, vrlo dobro artikulira vrijeme, promjene i izazove u kojima se nalazi obrazovanje.

Kroz sedam poglavlja, od institucijskih strategija do trendova i smjerova daljnjeg razvoja, ova knjiga odgovara na pitanje kako uspješno provesti digitalnu transformaciju obrazovanja. Autori otvaraju mnoga pitanja i nude odgovore kroz primjere iz sveučilišne prakse, znanstvena istraživanja i aktualne europske dokumente vezane uz tehnologiju u obrazovanju.

Uloga nastavnika u obrazovnome procesu podržanom tehnologijom zahtjevnija je nego prije, što kao jedan od prioriteta postavlja usavršavanje nastavnika u digitalnim kompetencijama, a koje nije moguće bez institucionalne podrške. S obzirom na to da knjiga uspješno spaja teorijske koncepte i praktična znanja, može biti korisna svim dionicima obrazovnoga procesa, od menadžmenta do nastavnika i studenata.

Obrazovanje u digitalnome dobu

Nova vizija suvremenoga visokog obrazovanja mora dati jasne smjernice kako digitalne tehnologije mogu obogatiti iskustvo učenja studenata. To zahtijeva i strateške pristupe poučavanju i učenju na nacionalnoj i institucionalnoj razini kako bi se osigurala i poboljšala kvaliteta i važnost učenja i poučavanja. Povezane reforme i prilagodbe u visokome obrazovanju moraju biti provedene na tri razine – nacionalnoj, institucionalnoj i individualnoj. Institucionalna razina jest zadaća uprave i vodstva visokoga učilišta, gdje je cilj odgovarajuće reagirati na promjene u institucionalnome okružju.

U poglavlju *DIGITALNA TRANSFORMACIJA Koje i kakve promjene slijede* autori navode to da digitalna transformacija sveučilišta uključuje organizacijsku strukturu upravljanja sveučilištem, što je briga menadžmenta, administrativne i stručne službe, infrastrukturne kapacitete i tehničku opremljenost, informacijsko-komunikacijsku infrastrukturu, što je preduvjet za sve ostalo što čini sveučilište, a to su studenti i akademsko osoblje kroz provedbu obrazovnih programa.

Strateški prioritet mora biti digitalno obrazovanje na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja. Također prioritet svake sveučilišne strategije treba biti usredotočen na zajednicu u kojoj djeluje, na unaprjeđivanje digitalnih vještina i kompetencija stanovnika, što uključuje programe cjelovitnoga obrazovanja (stalnoga stručnog usavršavanja).

Dok visokoškolske ustanove trebaju razvijati strategije za visoko obrazovanje u digitalnome dobu kako bi u cijelosti iskoristile mogućnosti digitalnih tehnologija, državna politika trebala bi omogućiti to da okruže u kojemu visokoškolske ustanove djeluju podupire digitalizaciju. Važno je to da uprava sveučilišta ima jasan i podržavajući stav prema implementaciji e-učenja na sveučilištu te da e-učenje smatra sastavnim i integralnim dijelom procesa sveučilišnoga obrazovanja.

Širenjem e-učenja i obrazovanja rastu uloga i važnost nastavnika kao mentora, koordinatora i poticatelja obrazovnoga procesa. E-učenje omogućava da u središtu obrazovnoga procesa bude polaznik, koji preuzima aktivnu ulogu i odgovornost za ishode obrazovanja. Nastavnici su i dalje ključni za znanje, ali se njihova uloga znatno mijenja.

Podrška nastavnicima jedan od ključnih aspekata digitalne transformacije

Infuzija informacijske tehnologije u domenu poučavanja i učenja dovodi do promjene u vještinama koje nastavnici trebaju imati s obzirom na to da dolazi do pomaka od dizajna načina poučavanja prema dizajnu načina učenja. Najvažniji je korak pomak od poučavanja prema učenju, odnosno pomak kulture nastavnika u kojoj on predaje prema kulturi u kojoj nastavnik vodi i pomaže. Razvijanje digitalnih kompetencija u obrazovnome sustavu zahtijeva integraciju ICT-a u nastavu na pravilan način te osiguranje potrebnoga usavršavanja i edukacije nastavnika kako bi stekli potrebne kompetencije.

Inovativan nastavnik zna kako implementirati moderne obrazovne tehnologije kako bi potaknuo rasuđivanje, kritičko razmišljanje i produbio razumijevanje studenata. Također, nastavnik treba biti u stanju pro-

cijeniti dosadašnju razinu znanja i razumijevanja kod studenata i, ako je to potrebno, prilagoditi aktivnosti u sklopu svojega kolegija tako da svi studenti mogu razumjeti gradivo i postići ishode učenja. Inovativno poučavanje može se opisati kao primjena novih i različitih ideja, metoda ili strategija te aktivnosti nastavnika kako bi razumjeli i zadovoljili pojedinačne potrebe studenata, omogućili aktivno učenje i razvoj kreativnih potencijala studenata te ih potaknuli na učinkovito učenje.

Kako bi nastavnicima omogućili kvalitetno stručno usavršavanje i podršku u implementaciji digitalnih tehnologija u obrazovni proces, sveučilišta uspostavljaju centre za e-učenje ili neki sličan centar koji ima stručne osobe koje mogu pružiti pomoć nastavnicima u instrukcijskome dizajnu, nastavnim metodama i primjeni tehnologija u poučavanju i učenju te izradi e-kolegija, bilo mješovitih, bilo u cijelosti mrežnih.

Primjer dobre prakse koji je opisan u knjizi jest Centar za razvoj digitalnih kompetencija i tehnologija e-učenja Sveučilišta Sjever čija je zadaća brinuti o aktivnostima integracije tehnologije u učenje i poučavanje.

I na kraju

Digitalna transformacija danas više nije pitanje izbora – ona je neizbježna, neophodna i nezaobilazna. Odnosi se na proces koji započinje od trenutka kada organizacija počne razmišljati o uvođenju digitalnih tehnologija u svim područjima poslovanja i traje do trenutka njihove potpune integracije.

Postoji uvijek pitanje kasnimo li s donošenjem odluka, politika i strategija koje nas usmjeravaju. Danas, nakon krize koju je izazvala pandemija bolesti COVID-19 i svega što smo prošli, jasno je da smo već duboko zakoračili u digitalnu transformaciju, ali važno je to da sada sve probamo sustavno složiti, strateški planirati i realizirati.

Digitalne vještine postaju nezaobilazne kompetencije koje danas zahtijeva tržište rada. Obrazovanje koje priprema zaposlenike za to digitalno tržište mijenja i odnos prema razvoju vještina 21. stoljeća.